

Nr 110.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avlösning av rekognitionsavgifter till Danviks hospital; given Stockholms slott den 10 februari 1933.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1933.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFOBSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Möller, anför:

Fråga har uppkommit om avlösning av den skyldighet, som nu föreligger för köpare av viss Danviks hospital förut tillhörig jord, att till hospitalet erlægga s. k. rekognitionsavgift, utgörande 3 procent å köpeskillingen. Jag anhåller nu få anmäla detta ärende.

Genom brev den 21 juli 1813 har Kungl. Maj:t medgivit direktionen över hospitalet att med avseende å alla de hemman, vid vilkas försäljande hospitalet ägde lösnings- eller optionsrätt, uttaga en rekognitionsavgift av 3 procent å köpeskillingen.

Sedermera hava i kungörelse den 17 maj 1861 (nr 29) meddelats bestämmelser rörande försäljning till skatte av sådana hospitalet tillhöriga hemman och lägenheter, vilka voro upplåtna under ständig städje- och besittningsrätt, och har Kungl. Maj:t i nämnda kungörelse, som antagits med rikets ständer, förordnat, att dylik försäljning finge ske under villkor bland andra, att vid skeende försäljningar hospitalets rätt till åtnjutande av rekognitionsavgift i enlighet med 1813 års brev bibehölles, i fall hospitalsstyrelsen icke funne för gott hemmanet eller lägenheten inlösa.

Enligt § 7 i Kungl. Maj:ts förnyade instruktion för direktionen över hospitalet den 4 juni 1907¹ må stiftelsens fastigheter och hemmansränder icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd av direktionen stiftelsen avhändas.

Sedan åtskilliga år tillbaka har spörsmålet om avlösning av hospitalets rätt till rekognitionsavgifter varit aktuellt. Frågan har jämväl varit föremål för behandling i riksdagen. Sålunda framställdes vid 1929 års riksdag en interpellation i ämnet.² Dåvarande chefen för socialdepartementet lämnade därvid en närmare redogörelse för ärendet samt uttalade sig för avgiftspliktens borttagande.

Den 20 november 1931 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för socialdepartementet att utse en person att åvägabringa och leda förhandlingar mellan hospitalet samt ägare av fastigheter, från vilka rekognitionsavgift utginge, med syfte att söka utröna de förutsättningar, under vilka samförstånd kunde vinnas mellan hospitalet och fastighetsägarna om avskaffande av nämnda avgifter. I statsrådsprotokollet i detta ärende betonade departementschefen angelägenheten av att avgifterna upphörde samt framhöll, att då behovet av en reglering särskilt framträtt beträffande fastigheter i Nacka socken, det syntes lämpligt, att förhandlingarna i första hand avsåge dessa fastigheter och att ett eventuellt förslag till grunder för avgiftspliktens upphörande beträffande dem avgäves för sig. Vidare anförde departementschefen, att det på grund av frågans beskaffenhet syntes vara nödigt att inhämta riksdagens yttrande över grunderna för avgiftspliktens upphörande. En särskild anledning därtill förefunnes enligt departementschefens mening i den bestämmelse i 1861 års med rikets ständer antagna skatteköpsförfattning, som föreskrev, att hospitalet vid försäljning till skatte skulle bibehållas vid rätten att uppbära rekognitionsavgift. Med stöd av förenämnda bemyndigande uppdrog chefen för socialdepartementet den 14 januari 1932 åt landshövdingen Karl Tiselius att åvägabringa och leda förhandlingarna ifråga.

Sedan förhandlingar i ämnet förts mellan delegerade för hospitalet, å ena, samt delegerade för Nacka kommun och ägare av inom Nacka socken belägna fastigheter, å andra sidan, har Tiselius med skrivelse den 10 december 1932 överlämnat ett den 29 november 1932 dagtecknat »Förslag angående avlösning av skyldigheten att erlägga rekognitionsavgift till Danviks hospital». Förslaget, som avser allenast inom Nacka socken belägna fastigheter, har godkänts av samtliga delegerade. Förslaget innehåller följande:

¹ Svensk författningssamling, bihanget nr 55, ändrad beträffande nämnda paragraf genom kungörelse den 20 november 1908, bihanget nr 95.

² Andra kammarens protokoll nr 8 s. 3—6 och nr 21 s. 9—17.

Under förutsättning att förslaget vunne Kungl. Maj:ts gillande, medgäve direktionen över hospitalet ägarna av sådana inom Nacka socken belägna fastigheter, vid vilkas försäljning hospitalet ägde att av köparen uppbära rekognitionsavgift, rätt att för framtiden avlösa denna avgiftsplikt på följande villkor.

Löseskillingen skulle beräknas för varje fastighet efter dess år 1932 gällande taxeringsvärde eller, om särskilt taxeringsvärde för fastigheten icke då funnes, efter det taxeringsvärde, som därefter först bleve gällande, samt utgöra

för jordbruksfastighet $1\frac{1}{4}$ procent å det totala taxeringsvärdet och

för annan fastighet $1\frac{1}{4}$ procent å markvärdet samt $\frac{1}{2}$ procent å byggnadsvärdet.

Fastighetsägare, som ville begagna sig av rätten till avlösning, skulle före den 1 juli 1934 därom göra skriftlig anmälan hos direktionen samt erlagga löseskillingen kontant eller genom skuldebrev, som beträffande säkerhet och betalningsvillkor godkändes av direktionen; och skulle direktionen, då icke särskilda skäl talade däremot, medgiva, att köpeskillingen amorterades under tio år enligt en av direktionen godkänd plan med beräkning av 4 procent ränta å oguldet belopp.

Då löseskillingen för fastighet erlagts kontant eller medelst av direktionen godkänt skuldebrev, skulle fastigheten vara fri från avgiftsplikt, dock icke med avseende å förvärv som skett före den 1 juli 1932. Om avgiftspliktens upphörande skulle direktionen utfärda skriftligt bevis ävensom låta verkställa anteckning i en genom direktionens försorg förd längd över de fastigheter, beträffande vilka avgiftsplikten upphört.

I fall begäran om avlösning icke behörigen gjorts före den 1 juli 1934, vore rätten att vinna avlösning på förut angivna villkor förfallen; dock finge direktionen medgiva sådan avlösning, därest anledning föreläge till antagande att fastighetens ägare saknat kännedom om möjligheten att vinna avlösning eller eljest haft ursäktlig orsak till sin underlåtenhet att göra framställning därom.

I förenämnda skrivelse den 10 december 1932 har Tiselius framhållit, att med hänsyn till att de delegerade under förhandlingarnas gång torde hava rådfört sig med sina huvudmän samt till de stora eftergifter från hospitalets sida, som förslaget innebure, syntes det kunna förväntas att, om förslaget bleve godkänt av Kungl. Maj:t och det däri innefattade erbjudandet framställdes och på lämpligt sätt kungjordes av direktionen över hospitalet, möjligheten att avlösa rekognitionsplikten komme att begagnas av samtliga bolag och andra ägare till större samt åtminstone flertalet ägare till mindre avgiftspliktiga fastigheter inom Nacka socken.

Till följd av remiss hava yttranden över förslaget avgivits: av justitiekanslersämbetet den 17 januari 1933, av statskontoret den 21 januari 1933 och av direktionen över hospitalet den 3 februari 1933.

Justitiekanslersämbetet har tillstyrkt förslagets fastställande och förordar, att riksdagen gives tillfälle att yttra sig i frågan.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot förslaget. Med hänsyn till att kungörelsen den 17 maj 1861 (nr 29) antagits med rikets ständer har statskontoret ansett, att förslaget borde underställas riksdagens prövning.

Direktionen har anfört, att direktionen — ehuru hospitalets delegerade vid förhandlingarna med ombuden för fastighetsägarna högst avsevärt nedsatt hospitalets fordran på skäligt vederlag för avslående av rätten till rekognitionsavgift — med hänsyn till önskvärheten ur flera synpunkter att avgifter

i denna form försvunne dock icke velat motsätta sig en avlösning på de i förslaget angivna grunderna. Direktionen har därför för sin del godkänt förslaget. Direktionen har vidare upplyst, att rekognitionsavgifter utginge, förutom beträffande fastigheter i Nacka socken, i fråga om f. d. hospitalsfastigheter, som vore belägna inom andra socknar i Stockholms län samt i Uppsala, Södermanlands och Västmanlands län. Under förutsättning att det nu uppgjorda förslaget fastställdes, vore direktionen icke obenägen att medgiva avlösning av rekognitionsavgifterna även för samtliga dessa hemman och lägenheter på samma villkor, som avtalats i förslaget om Nackafastigheterna.

Departements-
chefen.

I likhet med mina närmaste företrädare i ämbetet anser jag ur skilda synpunkter lämpligt, att rekognitionsavgifterna till Danviks hospital bringas att upphöra. Direktionen över hospitalet har också framhållit önskvärdheten av att avgifter i denna form försvinna. Vid sådant förhållande saknar jag anledning att ingå på frågan om beskaffenheten av den rätt, hospitalet äger till ifrågavarande avgifter. I enlighet med de grunder, på vilka det nu föreliggande förslaget bygger, synas mig avgifterna kunna avlösas. Tydligt är att, i den mån jämkningar av saklig innebörd finnas påkallade, dessa böra vidtagas i samförstånd med direktionen. Med hänsyn till ärendets samband med 1861 års med rikets ständer beslutade skatteköpsförfattning, däri föreskrivits, att hospitalet vid skatteförsäljning av hemman skulle bibehållas vid rätten att uppbära rekognitionsavgift, torde frågan om avlösning av rekognitionsavgifterna från redan skattesälda fastigheter böra underställas riksdagens prövning.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

medgiva Kungl. Maj:t att utan hinder av föreskrifterna i kungörelsen den 17 maj 1861 (nr 29) förordna om avlösning av de till Danviks hospital utgående rekognitionsavgifterna.

Till vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Spångberg.